

LA DEVANTERA

QUINZENARI CATALANISTA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: ASSOCIACIÓ POPULAR CATALANISTA; ESCUDILLERS BLANCHS, 8, 1^a.

LO QUE VOLEM

«Volem la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que a Catalunya desempenyin càrrechs públics: volem Corts catalanes, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sinó tot lo que s' refereixi a la organizació interior de nostra terra: volem que catalans sian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya s' fallin en última instancia ls plets y causes: volem ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contri-bucions é impostos, y volem en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exercit espanyol, per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa, y establint que la reserva regional forsosea presti servey tant sols dintre de Catalunya.» (Del manifest de la «Unió Catalanista» de 16 de Mars de 1897).

Historia de Catalunya

ANY 1640.

El dia 7 de Juny de 1640 tingué lloch a Barcelona el fet conegut ab el nom de *Corpus de sang*; no s' relatarem per ésser prou conegut de nostres llegidors y perquè tant sols representa la convulsió d' un poble cansat de sufrir els desacerts de la politica del funest Compte-duc d' Olivars. Preferim copiar un tros de uns documents recollits per los Srs. Corolen y Pella que pintan magistralment la situació aflictiva de la nacionalitat catalana y l' indignació dels fills de la terra.

Per ells veurán nostres llegidors la trascendencia dels acorts presos per la Diputació de Catalunya, acorts que obheian a un plan determinat y que eran fills, no de la exaltació de moment, si no de un treball madur encaminat a salvar lo que nostres passats estimavan per sobre de tot: los drets y la dignitat de Catalunya.

La jornada del 7 de Juny ens dona idea de lo que pot la exaltació del poble; els fets que posteriorment se desenrotllaren; duran el mateix any, proven el talent polítich y la diplomacia dels elements directores de la Patria guiats sempre pel més pur y noble amor a las llibertats de la terra.

Continuava encara la legislatura de 1626 a 1638, quant la *Generalitat de Catalunya* presenta una vehement reclamació emperamor dels escandols y extorsions del gros exercit que se havia ajuntat en la frontera de França publicantse ab aquest motiu una sàvia y molt llarga resposta que donaren a la consulta de la Diputació los Doctores Fontanella, Cancér, Xamar, Gelabert y altres famosos juriconsults, gloria y llum del foro de Catalunya. Aquells abusos no eran mes que una de las mil formas en las quals se manifestava la tirania de la ineptitud que pera vergonya de la pobre Espanya la portava a la ruina pel camí del despotisme.

Lo 4 de Agost de 1640 escrivia la Diputació a Don Joan Garau y Monfalcó, son agent en Madrid, una carta pronosticant grans mals al principat y dient: sols nos serveix de consolació en tantas afliccions lo considerar-nos sens culpa alguna comesa contra la fidelitat que devem a nostre Rey y Senyor; a pesar de nostres emullos y detractors.

Aquell mateix dia escrigué a sos embaxadors replicant a las observacions del conte-duc, qui pretenia que al demanar los catalans que sortissen los soldats de la provincia demanavan la perdició de aquesta, pus l'ur presencia en lo Principat era causa de desordres continuats y de molt gran perills en lo sdevenidor.

Mentres de tal manera se queixava la Diputació catalana del abominable comportament de aquella verdadera brivalla; imatge del desordre en que avolotada estava tota la nació espanyola, escrivia a las universitats donantlos avis de tots los moviments que feyan los exercits y armadas de França; a fi de no ésser sobtats per los enemichs, animantlas a que allistassen gent y aparellassen armas pera propulsarlos; prova

clara y ben certa de que no conspirava llavors ab unió secreta ab la França pera disgregar lo Principat de la Corona de Espanya.

Mes veient per últim lo poc fruyt que donava la embaixada, la licencienaren aquell mateix mes, restant sols en la cort de Madrid «pera conferir las materias de aquest Principat lo P. Bernardino de Manlleu, diffinidor general del sagrat ordre dels caputxins en la provincia de Cathalunya.» Los embaixadors, al pendrer comiat al Rey fereuli encara presents los grans y continuats abusos que feyan los soldats en la terra, y lo que aixó comprometia la pau general; que ben clarament se veyia que no podia servarse ab lo seguiment de aquells no castigats excessos.

Com, mentrestant, continuavan los crims y violencias, sens esperansa de càstich ni esmena, los diputats del general manaren fer cridas, convocant la representació de tota Cathalunya y citant a prelats, nobles y homens de vilas y ciutats a la reunió que devia haverhi a las tres horas tocadas després dinar del 10 de Setembre del dit any 1640.

Era ja arrivat lo dia 10 de Setembre. Tot Cathalunya acudí pera pendrer una resolució en lo cas difícil y perillós en que se trobava, representant als estaments del Principat las moltes personas que en casos consemblants solian ésser cridades y tenir veu y vot en las deliberacions de la gran Junta dels Brassos. Tant viu y tant intens fou lo sentiment que agitava llavors los esperits que molt pocs deixaren de acudir a la convocatòria. Militars y clergues, ciutadans y burgesos arrivaren conmoguts y alarmats portant al palau de la Diputació, port y fortalesa del patriotisme català, la veu de la angunia que consumia a tots los fills del Principat veient amensadas las lleys de la terra y las llibertats que estimavan mes que lurs propias vidas. Eran de veure la diversitat dels trajos, la animació dels semblants, la vivesa dels colloquis y la ansiosa expectació la multitud popular que rodejava la casa comrentent que de aquella reunió devia sortirne un acord de tant pes que de ell ne pervindria lo salvament ó la ruina de Catalunya. No devem entretenirnos a recomptar una per una todas las escenas de aquella gran reunió, en la qual fou tanta la concurrencia de militars, clergues y homens de ciutats y vilas, que per no caber en la sala dels Reys los hagueren de tenir a la sala gran de la capella. Després de variats deliberacions en que, la veritat sia dita, no foren pas pronunciats los llempants discursos mes propis del assossech dels qui en lo fons del estudi meditan que de la passió que en aytals moments comou y encara menys de la gravetat dels vells catalans, se resolgué per tots «no passar per las hostilitats dels soldats, fentse al efecte moltas prevencions per impedir la entrada als de Rosselló en cas que volguessen tornar en Cathalunya y als de Aragó si volian entrar per aquella part, anant per ço los deputats militars a las parts de Girona y Empurdà y lo Real a las de Tolosa, Lleyda y Balaguer, de tot lo qual se doná rahó a S. M., a la Reyna, al príncep y

als consell y grandes de Castella.» (1)

La notable unanimitat y armonia ab que foren presos estos acords mostraren una vegada més que la virtuosa resolució dels catalans pera defendrer los furs de la patria se retrojava sempre que un bras sacrilech gosava amenassarlos y que no hi havia odis, dissensions ni envejas que poguessen rompre aquella noble unitat de parers que en tots temps havia fet la forsa de la nació catalana. No era mester més impuls pera esbravar sa continguda indignació. Lo ardors dels cavallers, lo prestigi dels clergues, la influencia dels síndics populars remogueren a tots los poblats en lo territori; aixis es que tantost closcla la reunió dels Brassos retrunyí per tot arreu lo crit de guerra tan desitjat per aquesta nació no acostumada a soportar semblants injurias, com retardat per la sàvia previsió dels magnats y prohoms que devant del mon y de la posteritat devian responder de la prudencia politica de aquella generació tan calumniada per la ignorancia y la mala fé de sos adversaris. No fou aquella la sublevació d' un partit, fou lo general y justíssim alsament de tot un poble que reivindicava son dret, portant al front de sos estaments las autoritats legals y tradicionals de la terra; fou la protesta de una nació injustament menyspreada, que no podent apellar del insult a cap poder de aquest mon confiá sa causa al Deu de las batallas. Ben avesat al jou despòtich del primer ministre, los homens de Castella no comprenian la resolta actitud dels catalans y motejavan de revoltós ergull la decisió ferma y digníssima ab que demanavan al Rey que cumplís y respectás las lleys y llibertats que havia jurat mantenir y fer observar als seus sotsmesos. Aquesta falta de intelligencia de aquella qüestió política no sorpren tant encara com lo ineconsequent furor de alguns scriptors moderns que en lloch de investigar las rahons de aquell alsament ab esperit de justicia, tenen als catalans per rebelats é irascibles, porque defensavan los drets que de temps inmemorials, tenian y lo mateix D. Felip jurá servirlos al rebre la diadema comtal de Barcelona; y V. eixos scriptors se diuen y fins se creuen liberals y desprecupats! Com si poguessen lo dret y la justicia bayerne dos pesos y duas midas!

Tot Cathalunya se posá en armas, elegint quatre plassas; en las quals dins pocs dias devia haverhi seixanta mil homens, ço es, quinze mil a quiscuna de aquellas, restant aparellats tots los altres pera acudir ahont fos mester ab sometent «pera la defensa de las honras, vidas y haciendas y conservació de las constitucions, privilegis y llibertats, conservadas ab tanta sang dels passats.» A Barcelona se feu una germandó de todas las gens dels veynats, que nit y dia rondavan per tota la ciutat, vint homens per cada quarto, distribuïts en trenta sis. Tot aixó deyan los diputats al Pare Bernardino que a Madrid los representava, afegint en la carta la següent enèrgica declaració: «En lo que diu V. P. que S. M. está ab los brassos oberts pera abrrassar medís nosaltres estam, havem estat y estarem sempre ab los genolls per terra pera obehirlo com

(1) Carta de la Diputació al P. Bernardino de Manlleu, ab data del 18 de Setembre de 1640.

«a fael i lleals vassalls, pero ab las armas en las mans» contra los soldats que volen triuñar de nostras honras, vidas y haciendas, y així passarem per tot lo que S. M. será servit ab quens fassa mercé de maharnos traure los soldats de Rosselló y los que son per las fronteras, que altremont nons podem assegurar ni dels soldats ni dels ministres.» (1)

Lendema d'escrita esta carta los trompeters anunciavan pels cantons de Barcelona ab lur reglamentari y tradicional: *Ara hojats* que atessa la necessitat gran que hi havia de armas, promptament las duas campanyas de cavall que per ordre de Sas Senyorías y de consell y parer de las personas dels tres estramentsse montaren pera subvenir la part de Tortosa y deffensa de aquest Principat, que qualsevol persona de qualsevol grau, estament ó condició fos, ab 24 horas de temps aportats á casa la Diputació las carrabinas y pistolas de cavall que tinguessen. ahont las hi pagarian al just valor sots pena de perdre cent lliuras, applicadora una meytat al acusador y la altre als gastos de la guerra. Fense lendema una altre crida, offerint dos rals de soldada quiscun dia als qui volguessen assentar plassa de mosqueters en las tropas de la Diputació.

Era lo esclat del rompiment. Catalunya cansada de patir alsava lo crit de *¡viva fora!*

Un català, contra la llengua catalana

Tot lo que sia atentatori als drets y á la dignitat de Catalunya resulta sempre odiós pera nosaltres que voldríam á la patria posseïda del major grau de llibertat possible; las midas arbitrarias ab que sovint fuctejan á la terra els polítics de Madrid son altament dolorosas pels defensors de la personalitat catalana; més quant la vergassada es obra d'un ser nascut en aquesta terra allavors al odi y al dolor si ajunta el fastich y l'impressió de repugnancia que un té quant veu en terra rastrejant arrossegar-se un miserable cuchi, que no altre cosa son els que portant un nom català y fills de terra catalana regateïjan, pera millor servir als polítics centralistas, els indiscutibles drets de Catalunya.

Y d'aixó n'tenim un exemple ben fresch. El President de la Diputació Provincial de Girona—no sabem perquè, ni ell tampoch deu saberlo—ha privat que parlessin en nostre llengua, als diputats de aquella corporació, exigint que n'las deliberacions usin tant sols la llengua castellana. Lo que 'ls governs de Madrid y els enemics de Catalunya no gosarén fer ab quatre sigles de desacerts, are, en el sigle de la llibertat y els drets del home, hu intenta, escupint á la patria en la cara, un, que per ignominia nostre es nat en terra catalana: ¡¡Cuanta vergonya!!

Molt bé estigueren nostres valents companys de Girona al defensar son dret, molt bé azgmentaren pera fer prevaldre la rahó; més quant aquesta no vol esser atesa, quant despòticament s'atenta al dret natural de tot ser nascut en país que civilisat s'anomena, quant las peticions mes justas y més llogicas son contestadas arbitrariament ab imposicions capritxosas, allavors s'ha de fer entendre an aquet mal català que no es la voluntat d'ell qui governa si no la voluntat del poble.

L'assunto ha quedat pendent de resolució y segons tenim entés á Madrid están encarregats de solucionar-lo y si la gent d'allà dalt aproban la conducta del President de la Diputació y ab son procedir atentan una vegada més contra 'ls drets de Catalunya es precis que 'l poble de Girona y ab ell tots els fills de la terra protestin ab fermesa de semblant vergassada. La llibertat individual y els drets naturals per un cantó, la dignitat de Catalunya y els drets de la Patria per l'altre hu reclaman; tant sols sigui per lo primer heu d'ajuntar vostre protesta á la que, per las duas causas, formulem ab tota l'anima nosaltres.

Es hora donchs de fer prevaldre els drets de l'home y la dignitat de Catalunya, an aquet fi demanen á totes las entitats de la terra, que ab tota la força que l'Estat ens permet, fassi evident y manifesta l'indignació que tots han de sentir per tant arbitrari y despòtic procedir si de Madrid no revocan l'ordre del petit Csar de Girona.

SOLS Y FERMS

o ha sigut may prudent, y fins repugna á la moral, l'ajuntarse ab males companyies. Un cop s'han posat en contacte 'ls bons ab los dolents, desseguida té lloch una mena d'influencia mútua en la manera de pensar y d'obrar; pero sempre resulta molt més fàcil que els bons se perverteixin que no pas que 'ls dolents segueixin el bon exemple. Y no 's necessiten pas arguments per demostrarho, perquè sols el sentit comú y l'experiencia 'ns ho demostren cada dia.

Ara bé: dada la puresa y santetat de la causa de Catalunya ¿es prudent posarla en contacte ab los partits polítics corromputs? No creyém que hi hagi cap catalanista que contesti afirmativament si calcula un xich les conseqüències que aixó pot portar.

En primer lloch, la presencia d'elements desacreditats en nostres actes de propaganda ja 'ns desacreditaria, per quan el públic imparcial, al veurens de braset ab males companyies, exclamaría ab moltíssima rahó: *tots son uns*, y desenganyat dels xerrayres, no faria cas de nostres prédiques. Veuauquí la primera conseqüència de la política de conxorxes; l'ineficacia de la propaganda.

Es innegable que mentre 'l catalanisme 's mantingué sencer y ben honrat, com ha fet l'*Unió* sempre que ha anat sola, tothom ens mirará ab respecte y simpatia, y 'ls adversaris no s'atrevirán á combatrens perquè no tindrán medis; per aquet motiu, poch temps enrera, á falta d'arguments, no feyen mes que calificar-nos de bojos y visionaris; pero ara que han comensat á manifestarse corrents d'inteligencia entre alguns companys nostres y 'ls polítics evolutius, ara els adversaris ja troven arguments, y ab lògica incontestable ens apliquen indistintament els denigrants calificatius que sols se mereixen els regionalistes. ¿Qué tal? ¿Hi guanyem alguna cosa ab males companyies? Sols descrédit y excepticisme. ¡Y ay del dia en que sigui definitiva, y reconeguda de tothom l'inteligencia ab los afins que desafinen! Allavors si que vindria per força fatalment, la total ruina del edifici que ab tants anys de treball de propaganda y a copia de constancia y sacrificis hem comensat á aixecar. Mes aquet dia confiem que no arribará, perquè tenim encare fé en el bon seny y sentit práctic de nostre poble.

Bo es procurar la concordia y germanor entre 'ls bons catalans, que per 'xo aburrim la llyuya esglaya-dora entre obrers y patrons y les antipaties personals entre 'ls qui professen distintes opinions filosófiques ó religioses. Bo es treballar per la solidaritat y unió de tots els catalanistes perquè som els primers de regoneixer que la unió fa la força. Pero de aixó á pactar conxorxes ab regionalistes y demás afins corromputs hi va una diferencia grandíssima, tanta diferencia com la que separa nostres doctrines nacionalistes, radicals, honrades, de les doctrines y procediments evolutius, rastres, duptosos, indefinits, dels polítics d'ocasió representats per *La Veu* y la *Lliga* ex-polaviejistas.

Estém ben convenut de que essent honradíssima la causa de Catalunya, honradíssims han d'esser tots els procediments encaminats á la seva finalitat. ¿Qué hi fa que siguem poch en nombre? Mentre siguem bons treballadors, la feyna encara que siga poca será ben feta. Si perquè som poch els bons ens reunim ab molts altres que siguen mals treballadors, no hi ha dupte que la feyna resultarà esguerrada.

Ja sabem que la tasca del catalanisme militant no es gens còmoda, sino que, al contrari, necessita una fé de martri, una constancia á tota prova, una abnegació héroica, una paciència de sant, qualitats que es sapiguin son patrimoni de poques persones. Y pera 'ls qui no 's dediquen á la propaganda 's necessita tan sols honradés indiscutible, bona intenció y un amor á Catalunya incondicional y desinteressat; no creyém tampoch, dada la manera d'esser de l'actual generació, que aquestes qualitats sien molt comuns.

Som poch, es vritat, pero no hi fa res y aixó encara 'ns honra; ja se sab que les grans causes han comensat sempre per poch adeptes que heroicament han sapigut oposarse á la corrent impetuosa dels mals vents socials.

Som poch, pero formém un núcleu sa y ferm, y aixó precisament es lo primer y més essencial que 's necessita pera anar endevant y guanyar crèdit.

Som poch els catalanistes de vritat, pero estém ben units sense necessitat de subjectar-nos á cap tirànica disciplina, perquè no tenim mes guía que 'l dictat de la conciencia y 'l sentiment de patria, que pera tots els bons fills de Catalunya es idéntich; y aquesta identitat de convicció y de sentiment ens manté units en una cohesió ferma, sólida, difícil d'aflluixarse com no siga per efecte d'aquella malehida malaltia social que 'n diuen política menuda, que es capassa de fer girar el cervell de les inteligencies mes privilegiades y d'enverinar els cors mes nobles.

Per 'xo nosaltres, moguts pel mes pur patriotisme, desitjosos de mantenir ben estretament aquesta cohesió que uneix á tots els catalans de cor, als catalanistes veritables, recomaném en gran manera á nostres companys, que desconfien sempre de tot lo que sigui ó tan sols sembli política baixa, que no 's deixin enlluernar per colorayres, els ho preguém, els ho implorem, pera be de la causa.

En nostra comunitat no hi ha d'haver mes que catalanistes, pro de vritat, ben units formant un sol pensament y un sol cor. Quan se 'ns acostin polítics ayres, encara que s'anomenin afins, lo qual vol dir que no son catalanistes de veres, no 'ls escoltém, que 'ns enganyarien com les sirenes llegendaries, ens corromperien molt fàcilment, perquè porten mala alenada. Si volen dedicarse á la política, pero ells sols sense nostre concurs, que s'hi dediquin, que mentre no fassin cap mal á Catalunya no 'ls hem de destorbar per res; pero si comprometen el bon nom de nostra causa fingintse catalanistes, allavors, no solament ens convé apartar-nos, sino que 'ls hem de combatre. Si així no ho fèssim, consentiriam fàcilment els seus actes.

BONAVENTURA RIERA.

ENGRUNAS

Tremolin que tornem á tenir projectes de construcció de una nova escuadra.

Tremolin y comensin á resar per las pobres vietimas que han d'ocasionar els nous barcos, y de passada tinguin la rialla á punt perquè aixó de la marina de guerra fá com las funcions de teatre, té la seva part trágica y la part còmica. Si no que, una y altre, ens la fan pagar un xich massa cara, ja que segons càlculs de la comissió que ha formulat el nou projecte, els pressupostos ascendeixen á 700 milions de pessetas que ben mirat resulta una broma pagada á pes d'or.

Pero deixemnos de cosas tristas y passem balans del gran projecte: Se construhiran (*si el tiempo lo permite*) set acorassats de 15 mil toneladas per barba que, per si no ho saben, encare no 'n tindran pera brenar, ayuy per demà que vingui la segona edició de Cavite y Santiago, els acorassats de las grans potencias marítimes que 'ls doblan ab exés si haguessin de fer cas del número de toneladas.

Aquets set acorassats s'ajuntaran—diu el projecte—ab el «Carlos V», el «Reyna Regente» y altres tres que actualment se construeixen an els arsenals, y com que qui vá ab un coix al cap de l'any s'hi torna ja veuran com no passaran gaires mesos que tots plegats no hagin d'anar al quartel d'invalíts.

Se construhiran també tres creuers exploradors de 25 millas per hora pera la defensa de costas y escolta de la escuadra, que si no 's refian d'algu que 'ls remolqui poden ben assegurar que de las 25 millas per hora ens en quedaran á deure vintitssis, y en quant á lo de defensa de costas ja poden estar tranquils que lo que defensaran serán els sous dels que 'ls tripulin y el port ahont eternament s'arrahuleixen.

S'adquiriran destroyers y submarins francesos, que si bé ho mireu no 'ns fan cap falta, perquè es una adquisició que ja de molts anys la tenim feta; precisament es el mérit mes gros de la marina espanyola destruhir-se ells mateixos y anar á cap bussons per sota l'aygua; tots ho son de *destroyers* y *submarins*. Aquets si que s'els podrien estalviar.

Además se construhiran vuyt vaixells escolas de marineria, que 's fixaran d'estació en los ports comercials més importants; altres tres escolas prácticas d'artilleria, guardas marins y torpedistas. D'escolas

prou que 'n tindrán, lo que no tindrán, serà gent que vagi a estudi. Si las possessin al Carrer d' Alcalá de Madrid ó a Recoletos ó a la Castellana prou que 'n tindrán, pero are els marinos tenen prou feyna a lluhir el garbo pels carrers de la Villa y Corté y en las professons de Corpus.

¡Escolas prácticas d' Artilleria! Lo que serán fàbricas al engrós de fer desgràcias; prou m' enrecordo de la punteria que gastan. Alla hontells apuntan ja vos hi poden estar tranquils y ab els ulls alucats que 'l projectil sempre cau a cent lleguas de distancia, aixó quant nò 'ls fá retrocés y malmet canó y personal dels entorns.

Lo més graciós del projecte es que la direcció y responsabilitats aniran a càrrec de cases estrangeres que 's traslladaran aquí pera fer la construcció, com si de la direcció vingués l' éxit de la nova escuadra. Els directores prou serán bons pero l' execució ab seguretat que será pessima. Y fins suposant que una y altre cosa estessin a la altura, prou que s' en cuydaran els que després els comandin de ferlos anar en orris ab quatre dies. Ab aixó si que hi tenen la mà trencada.

L' éxit de l' escuadra, el *élon* y el secret de la seva valentia consisteix—an el meu pobre modo de pensar—ab tenir un bon acert en posar els noms als barcos.

Si el qui els bateja sab de que se las cu iadeu tartana ab el nom sol son capassos d' espantar a tants pailebots com se presentin.

Per mi tot ho fá 'l nom, y si no, recordintse del *Fuort, Terror, Horrore* y d' altres, que ab el nom sol, ja feyan posar la pell de gallina a tots els que tenian la desgracia de sentirlos anomenar. Jo fins recordo que un patrioter d' aquellas épocas va agafar el mal de Snt. Pau de tant anomenarlos. En fi, que tinc molta confiança ab qui els hi posé els noms. Deixinmela tenir que al cap de vall es l' única que 'm queda.

Ah, me descuydava de dilshi que la essuadra tardarem vint anys en tenirla feta que, si van a mirar, també es un alivio.

Cuant els últims estiguin enllestits els primers ja s' haurán mort de fastich.

Y prou marina que dissipa.

De avuy en avant no s' ha de dir més alló de *castella del Clot*, desde are s' ha de dir *castellà de Olot*.

Vostés voldrán saber el perquè de aquesta innovació, y com que nosaltres no tenim cap interés en amagarho, allà va que trona.

Donchs han de saber que 'l senyor President de la Diputació de Girona, comerciant en claus y altres articles de ferreteria, ha tingut la pretensió de privar de parlar en català en las sessions que aquella Diputació celebra, a un de sos diputat el nostre bon amic y company de idees el senyor Ignaci Prim de Batlle.

Lo menos que pensaran es que 'l flamant President porta una rastrallera de apellidos de *allende el Ebro*: serà un *Rodríguez de las Aguas Turbias* ó un *Romeo del Bosque* y de *La Verde Selva*. No senyors, no, rés d' aixó, per desgracia seva porta un nom tant corrent y casulà com el de Joseph Puig, y per desgracia seva també, no es fill ni de Guadalupe, ni de Ciudad Real es fill de Olot com el més desgraciats dels mortals, porque per un *talentós* com el Sr. Puig ha d' ésser una gran desgracia l' haber nascut a Olot.

Que m' agradaria sentirlo parlar en castellà; las ces y las esses sempre 'hi deuen anar contra *direcció*. Ab seguretat que hu deu fer tant malament com jo que quant vaig ésser a Madrid uns castellans escruixits de sentirme parlar el dialecte de Cervantes varen esclamar: *Parece un sapo*. Si arriban a sentir al *castellà de Olot* al menos haurían dit que 'n *parecia dos de sapos*, porque mireu que tots els que coneix d' aquellas terras hu fan tant malament com nosaltres perdonam aixó del *ceceo*.

Y ab que 's funda aquest senyor per no deixar parlar en català dintre la Diputació? No s' en sab res; digué tant sols que no hu volia y ni el dret de discussió va volguer concedir. D' aixó en diu *quinto*.

Nosaltres, després de tant *patriótica* conducta, proposem que 'l flamant President sigui nomenat Academich de la que *Fija, limpia y d' esplendor* porque ab el número de termes nous que deu dir de l' un cap de dia al altre enquirirá de tal manera la *harmoniosa habla*

den *Guerrita* que dintre de poch no la coneixeran ni els mateixos castellans.

De segur que aquet senyor deu trobar que no *hace fino* parlar en català, y també deu trobar que los *arreglamentos* no hu permeten.

Sense concèixer j' asseguraria que 'l barber hi ha de tenir molta feyna a clenxinar un cap de tant *bulto* com el del Sr. Puig.

A lo menos deu tirar per senadors.

Nada, que ha metido V. los pies al cubo y d' lo menos necesita un saco de cerraduras y un lanzol para enjugar tanto mojadero.

Me parece que ya es un buen jato de los frailes ya.

¡Quina llástima que 'l seu apellid no tingui traducció!

Fassissel canviar per un de *more*. Sempre estaria més en caràcter.

¡No val á badar! N' hi ha molta de gent que bada, mes no tanta com volen suposar los llestos que donan patent de badoch á tot hom y á tot hora.

Lo poble català ha respost sempre que se li ha parlat al cor y en defensa de la dignitat de Catalunya, los catalanistas que fa anys ho som recordem perfectament la campanya contra l' article 15 del Códich Civil y podem dar fé de si 'l poble respongué de sobras. Si no ha respost éuant s' ha tractat de defensar los interessos personals d' algun catalanista de cap, aixó prova que 'l poble no bada com tampoch badaren los rectors del districte.

Cuant tots los catalanistas eran catalanistas de cor y no calculabam; la campanya del Códich civil; avuy que ni ha molts de cor y cap; ya veyem la campanya contra 'l decret d' en Dato.

Ara ya ho saben, hi ha catalanistas de cor, ni ha de cap y cor, y aviat n' hi haurá de cap y pota.

REFLEXIONS

L' Catalanisme se l' ha insultat en todas las formas imaginables; y els insults que se li han dirigit han sigut motivats, en general, per las passions engendradas per cuestions de política menuda, en épocas d' eleccions ó en ocasió de comentar els actes dels elegits ab el nom de portanteus del Catalanisme. Mes d' aquets insults no 'n fem cas ni podem ferne y per lo tant no podem contestarlos, porque no son dirigits á nosaltres els catalanistas radicals que no 'n volém sapiguer res de la política al us, ni 'ns enfangarem may ab ella, si 'l cervell no se 'ns caggira, y que per lo mateix motiu procurém patentisar á totas horas la diferenciación ab aquells elements qu' ab la seva manera de procedir poguin desacreditarnos.

Mes si que 'm fixaré un xich en l' insult que se 'ns dirigeix, massa sovint per cert, dihentos reaccionaris.

Hi ha avuy la costum d' anomenar reaccionari, á tot lo qu' estigui en contacte ab una religió ó ab lo qu' ab ella té alguna relació, y s' ha arribat al extrem de tenir per reaccionari á tothom que siga tolerant, y tant es aixis, que per la seva tolerancia s' aplica al Catalanisme l' esmentat calificatiu.

Y com que tota afirmació pera tenir alguna forsa ha d' anar acompanyada de proba, s' ha volgut fonamentar el calificatiu de reaccionari que se 'ns dirigeix, ab una de las disposicions tranzitorias, contingudas en la primera de las bases de Manresa, la que 's refereix al Poder Central, que diu lo següent: *Atenent á que las relaciones que, segons los preceptes constitucionals vigents uneixen l' Estat ab l' Iglesia han sigut sancionadas per la Potestat d' aquesta, se mantindrán aquellas, mentre es abduas Potestats de comú acori no las modifiquin.*

Aquesta disposició está inclosa no en la part referent á la Constitució de Catalunya, sino en la referent á lo que podem anomenar-ne Constitució del Estat, y com qu' en aquet lloch era necessari al proclamarse las bases de Manresa, tractar de tot lo que tingués relació entre 'l poder Central y Catalunya, resulta que s' havia de fer esment de las relaciones entre l' Iglesia y l'

Estat, ya que lo acordat entre aquestes dos institucions tenia com té encare aplicació á Catalunya. Resulta donchs, que 'l Catalanisme al formular lo seu programa oficial acceptá l' *statu quo* vigent en la cuestió religiosa, y aixó qu' alguns interpretan com á manifestació d' un esperit religiós en sentit determinat, es pel contrari una demostració del bon sentit que informava als autors de las referidas Bases, donchs com molt acertadament digné 'l ponent encarregat de la defensa de la Base primera: «Se troban avuy á Espanya las relaciones entre l' Estat y l' Iglesia, en una situació que ha sigut reconeguda y acceptada per lo poder temporal y la potestat eclesiástica, y per de prompte, es práctic y de bon sentit no promoure conflictes de cap mena, deixant que segueixin en la mateixa situació fins a tant que abduas potestats concordin altra cosa.»

Crech yo també qu' era práctic y de bon sentit ferho aixis, porque 's tractava allí del donar forma exterior á un sentiment de patria, que inaugurava un moviment social en quins rengles hi havían de cabrer tots els catalans, cualsevol que fos lo seu criteri en la cuestió religiosa. Si l' assemblea, apartantse de las sevas atribucions de proclamació d' una constitució catalana en si y en sas relaciones ab el Poder Central, hagués volgut imposar un criteri determinat al Estat en lo que no es mes que una cosa secundaria, hauria creat un moviment exclusivista en el que sols hi haurían capigut els partidaris de la separació de l' Estat y l' Iglesia, ó 'ls catòlics defensors de la unió d' abduas entitats; allavors las Bases de Manresa com á bandera d' un moviment social haurían resultat un programa ó bé esquitit ó bé intolerant, y, pel contrari, acceptant la manera de ser actual de las relaciones entre l' Estat y l' Iglesia, el programa del Catalanisme es de tolerancia en aquet punt, com ho seria també en el cas de que existint á Espanya la separació entre aquellas entitats hagués acceptat aquesta separació.

Tot lo dit valgui com á arguments, apart del caràcter de tranzitoria de la disposició de que 's tracta y del caràcter, sens dupte, reformable de las Bases de Manresa.

Consta además d' una segona part, aquesta disposició, que no té importancia porque 's refereix á enmotllar l' acceptament de la manera actual de ser de las relaciones entre l' Estat y l' Iglesia, ab la reforma en lo sistema económic del Estat, projectada en las Bases de Manresa.

En resum: si las Bases de Manresa, haguessin legislat d' una manera determinada, en lo referent á relaciones entre l' Iglesia y l' Estat no haurían respost al fi porque foren creadas; haurían sigut exclusivistes mentres qu' ara no ho son, apart de que 's pot molt bé ser catalanista prescindint de lo que digui una disposició tranzitoria estampada en un programa, que dirigeix un moviment patriòtic no ab las paraulas que 'l componen sino ab l' esperit que l' anima.

Aqueixas reflexions m' ha sugerit el dictat de reaccionaris que se 'ns dona als catalanistas sense distinció. Valguin pera defensarnos sempre que l' insultant mereixi 'ls honors de la discussió.

R. FOLCH Y CAPDEVILA.

Crónica Nacionalista

POLONIA

«San Petersburg.—En una carta autógrafa del Emperador s' autorisa pera que desde que comensi l' any escolar s' usi la lengua polaca pera la ensenyansa religiosa católica en tots los establiments de segona ensenyansa de la Polonia Russa. Desde 1880 estava rigurosament manat l' us exclusiu de la lengua russa.»

L' infortunada nació vilment esquarterada y repartida entre sos poderosos vehins, Alemania, Austria y Russia no ha pas mort, malgrat els esforços tirànichs de sos cruels opressors. Las naciones no moren aixis com aixis y la que té una historia tant brillant, la que salvá varias voltes á Europa de la furiosa escamesa de tártars y turchs, la liberal per excelencia, lo que produeix, héroes y mártirs com Kosciusko, la magnánima, la generosa Polonia, tart ó d' hora ha de recobrar sou dret á regirse com á nació lliure é independent, tart ó d' hora ha de continuar sa brillant historia pera honra d' Europa y per dignitat de l' Humanitat.

